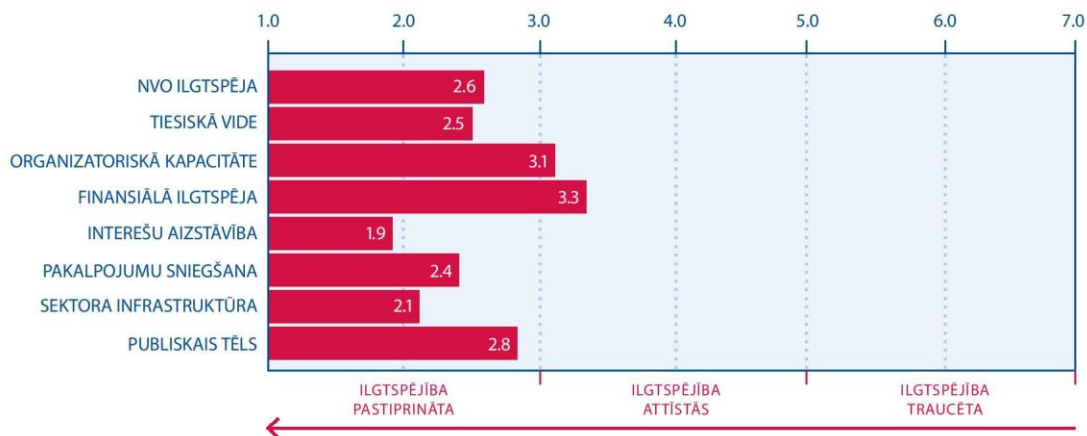

2017 NVO ILGTSPĒJA: 2.6

2017. gadā sabiedrības uzmanība Latvijā bija vērsta uz politisku skandālu par tiesiskumu, politisko atbildību un valsts sagrābšanu. Vasarā žurnāls "IR" publicēja vairākus rakstus, ziņojot par noplūdušiem sarunu ierakstiem, kuros vairāki pašreizējie un bijušie politiķi un ietekmīgi uzņēmēji apsprieda, kā organizēt politiskus un citus procesus pašlabumam.

Publicētie materiāli tika iegūti no kādas korupcijas lietas, kurā nebija notikusi tiesvedība, tādējādi vēl vairāk izgaismojot Latvijas demokrātisko struktūru vājumu. Latvijas sabiedrība bija sadusmota no tā sauktajām "oligarhu sarunām" un pieprasīja taisnīgumu un skaidrojumus no iesaistītajām pusēm.

Parlamentā tika izveidota komisija, kas izmeklēja nopludināto informāciju, bet komisiju vadīja ierakstos minēta persona, tāpēc komisijai bija ierobežota sabiedrības uzticība. Komisija izveidoja ziņojumu ar vispārējiem ieteikumiem, kā uzlabot izmeklēšanas iestādes, taču netika veikti konkrēti pasākumi.

Kopumā NVO ilgtspēja 2017. gadā nedaudz pasliktinājās. Tiesiskā vide pasliktinājās, jo 2017. gadā tika veiktas izmaiņas nodokļu politikā, kam būs ilgstoša negatīva ietekme uz NVO sektoru. Pasliktinājās arī NVO organizatoriskā kapacitāte, finansiālā ilgtspēja un publiskais tēls. Turklāt tiek novērtā arvien biežāka valsts ierēdņu negatīva attieksme pret NVO iesaisti pilsoniskās līdzdalības procesā.

Saskaņā ar SIA "Lursoft" datu bāzi, 2017. gada beigās Latvijā bija reģistrētas 22 751 biedrības un nodibinājumi, skaits ir palielinājies aptuveni par 1 129 kopš 2016. gada. 2017. gadā tika likvidētas apmēram 220 organizācijas. Valstī ir reģistrēti arī 1573 fondi.

TIESISKĀ VIDE: 2.5

NVO tiesiskā vide 2017. gadā pasliktinājās, pieņemot izmaiņas nodokļu politikā, kas ietekmē arī NVO. Neskatoties uz spēcīgu NVO opozīciju, Finanšu ministrija un Ministru kabinets pieņēma lēmumu, ka uzņēmumi tiks atbrīvoti no ienākumu nodokļiem, ja tie savu peļņu reinvestēs uzņēmuma attīstībā. Nodokļu atvieglojumi līdz šim bija galvenais

TIESISKĀ VIDE LATVIJĀ

sarežģītāks.

Saskaņā ar ES noteikumiem, katrai ES dalībvalstij ir jāizstrādā tiesiskais regulējums un atbalsta sistēma sociālajai uzņēmējdarbībai. 2017. gada oktobrī Parlaments apstiprināja Sociālo uzņēmumu likumu, tādējādi izpildot šo prasību. Likums stājās spēkā 2018. gada aprīlī, un tas ietekmēs NVO, kas nodrošina sociālos pakalpojumus sociālajām grupām, kuras atrodas nelabvēlīgā situācijā, un veicinās sociālo uzņēmumu darbību. NVO atbalstīja likuma redakciju, kas pieprasa reģistrēt atsevišķus uzņēmumus; aizliedz sociālajiem uzņēmumiem maksāt dividendes īpašniekiem; un pieprasa, lai sociālie uzņēmumi iesaista savas mērķa grupas pārstāvjus uzņēmuma vadībā.

Aizvien biežāk notiek diskusijas par to, vai māju īpašnieku biedrībām ir jāturpina būt reglamentētām pēc Biedrību un nodibinājumu likuma. Daudzi no šī likuma noteikumiem nav viegli piemērojami šādām biedrībām, jo tās nodarbojas ar nekustamā īpašuma pārvaldīšanu, nevis ar aktivitātēm sabiedrības labā vai lielākas sociālās grupas kopējo interešu labā.

NVO lielākoties var brīvi darboties saskaņā esošajā tiesiskajā regulējumā bez valdības iejaukšanās un var brīvi debatēt un izteikt kritiku. Tomēr ir bijuši gadījumi, kad valsts iestādes nevēlas organizēt atklātu un pārredzamu līdzdalības procesu.

Privātpersonas un korporatīvie ziedotāji var saņemt nodokļu atvieglojumus par veiktajiem ziedojumiem, kas piešķirti organizācijām, kurām ir sabiedriskā labuma statuss, tostarp pašvaldību organizācijām un reliģiskajām organizācijām. Korporatīvie ziedotāji var iegūt uzņēmuma ienākuma nodokļa atvieglojumu 85 % apmērā no ziedotās summas sabiedriskā labuma organizācijām, nepārsniedzot 20 % no to kopējiem nodokļu maksājumiem. Individuālajiem ziedotājiem ir tiesības uz nodokļu samazinājumu 23 % apmērā no ziedojumiem, kas veikti sabiedriskā labuma organizācijām, maksimāli līdz pat 20 % no ienākumiem, kas apliekami ar nodokli.

NVO var brīvi nodarboties ar saimniecisko darbību un pretendēt uz valdības un pašvaldību iepirkumiem, taču pastāv neskaidrības attiecībā uz atļauto NVO saimnieciskās darbības līmeni. 2017. gadā Valsts ieņēmumu dienests arvien vairāk sodīja organizācijas, kuras pārsniedza zināmu saimnieciskās darbības ienākumu līmeni taksācijas gada laikā. Reaģējot uz šiem notikumiem, Latvijas Pilsoniskā alianse pieprasīja rakstisku skaidrojumu no Saeimas Juridiskā biroja, lai precizētu šo jautājumu. Saskaņā ar Juridiskā biroja sniegto atbildi, Biedrību un nodibinājumu likums ļauj NVO veikt saimniecisko darbību bez jebkādiem ierobežojumiem.

motivējošais faktors vairums uzņēmumu, tāpēc sagaidāms, ka šīs pārmaiņas ievērojami samazinās ziedojumu apjomu.

NVO darbību galvenokārt turpina regulēt divi likumi - Biedrību un nodibinājumu likums un Sabiedriskā labuma organizāciju likums. Biedrību un nodibinājumu reģistrācijas process 2017. gadā nav mainījies, un tas ir samērā vienkāršs. NVO var reģistrēties, iesniedzot dokumentus atbildīgajām valsts iestādēm klātienē, izmantojot pastu vai elektroniski. Pirms dažiem gadiem šis process ilga gandrīz mēnesi, tagad to var nokārtot dažu dienu laikā. Savukārt organizāciju likvidēšanas process ir

Tāpat kā iepriekšējos gados, Latvijā vēl joprojām nav juristu, kas būtu īpaši mācīti NVO likumos, bet ir NVO eksperti - gan juristi, gan ne-juristi, kuri ir kompetenti konkrētajā jomā un kuriem ir pieredze biedrību un nodibinājumu juridiskajos jautājumos, un kuri spēj konsultēt citus.

ORGANIZATORISKĀ KAPACITĀTE: 3.1

Latvijas NVO organizatoriskā kapacitāte kopumā ir adekvāta, lai gan tā nedaudz pasliktinājusies 2017. gadā saistībā ar pieaugošajiem izaicinājumiem attiecībā uz sektora finansiālo stabilitāti. Dažas vadošās NVO, jo īpaši tās, kas darbojas demokrātijas stiprināšanas jomā, saskārās ar budžeta samazināšanos un personāla samazināšanu, mainīja vai zaudēja līderpozīciju šī gada laikā. Šī organizāciju fokusēšanās uz "izdzīvošanu" ir vājinājusi NVO profesionalitāti, un nedaudz samazināja NVO spēju pārstāvēt sabiedrības intereses politikas veidošanas procesā. Pastāv arī bažas, ka sektora kapacitāte turpmākajos gados var vēl pasliktināties.

Papildus nodokļu regulējuma izmaiņu paredzamajai negatīvajai ietekmei, jaunākais Latvijas Universitātes pētījums liecina, ka bērniem un jauniešiem nav pietiekamu zināšanu par pilsonisko sabiedrību, kas turpmāk ierobežos organizatorisko kapacitāti, samazinot potenciālo darbinieku un brīvprātīgo skaitu.

Organizācijas, lai iesaistītu jaunus dalībniekus un piesaistītu jaunus brīvprātīgos, organizē sociālo mediju kampaņas. Piemēram, organizācija "Palīdzēsim. LV" izmanto gan sociālos medijus, gan tradicionālos plašsaziņas līdzekļus, lai organizētu ikgadējo Labo darbu nedēļu, kurā cilvēki, it īpaši jaunieši, tiek aicināti kļūt par brīvprātīgajiem, lai darītu labus darbus savas kopienas labā.

NVO lielākoties ir stratēģiski plāni, kurus tās izstrādā ciešā sadarbībā ar saviem biedriem un darbiniekiem. Tomēr praksē daudzas NVO koncentrējas uz finansēto projektu darbības plāniem.

Lielākajai daļai NVO ir funkcionējošas padomes un vadības struktūras. Daudzas NVO paļaujas uz valsts vai pašvaldību institūciju finansējumu, tādēļ tās ir kļuvušas ļoti birokrātiskas, lai apmierinātu finansētāju prasības, papildus tam, ka viņi ir ļoļāli saviem finansējuma avotiem. Nozaru eksperti ir nobažījušies, ka ilgtermiņā tas kaitēs nozarei.

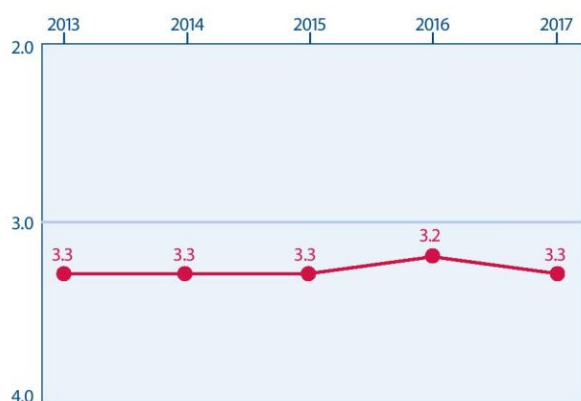
Saskaņā ar pētījumu, kuru Latvijas Pilsoniskā alianse veica 2017. gadā, Latvijas NVO nodarbina apmēram 18 000 cilvēkus, no kuriem 3 000 strādā nepilna laika slodzī. NVO darbinieku vidējā mēneša darba alga ir 360 eiro. Saskaņā ar 2017. gada CAF (*Charities Aid Foundation*) Pasaules Ziedošanas indeksu (*World Giving Index*), Latvijai, līdzās Bulgārijai un Armēnijai, ir zemākais brīvprātīgā darba līmenis pasaulē, un tikai 5 procenti respondentu ziņo, ka viņi veikuši brīvprātīgo darbu pārskata periodā, salīdzinot ar 11 procentiem iepriekšējā gadā. Brīvprātīgā darba likums, kas stājās spēkā 2016. gadā, un reglamentē attiecības starp brīvprātīgajiem un organizācijām, ir radījis zināmu neskaidrību par pareizu brīvprātīgo darba vadīšanu, un dažām NVO ir bažas par to, ka Valsts ieņēmumu dienests var tās sodīt par kļūdām.

ORGANIZATORISKĀ KAPACITĀTE LATVIJĀ

NVO efektīvi izmanto IKT (*Informāciju un komunikācijas tehnoloģijas*) instrumentus visās tās darbības jomās, tostarp finansējuma vākšanā, sabiedriskajās attiecībās, pakalpojumu sniegšanā, datu vākšanā, informācijas izplatīšanā un saziņā ar saviem klientiem un partneriem. Sabiedriskā labuma organizācijas turpina saņemt bezmaksas Microsoft programmatūru.

FINANSIĀLĀ ILGTSPĒJA: 3.3

FINANSIĀLĀ ILGTSPĒJA LATVIJĀ

Finansiālā ilgtspēja ir pasliktinājusies 2017. gadā. Lielākā daļa Latvijas NVO turpina cīnīties par finansiālo ilgtspēju, un pastāv nopietnas bažas par to, ka 2017. gadā pieņemtās nodokļu reformas nākamajos gados samazinās korporatīvo ziedojumus.

NVO ienākumu avoti ir daudzveidīgi. Saskaņā ar Latvijas Pilsoniskās alianses veikto pētījumu, galvenie finansējuma avoti joprojām ir projekti, kurus finansē valdība, ES un privātie donori; ziedojumi; saimnieciskā darbība. Lai gan NVO meklē veidus, kā motivēt individuālos un korporatīvos ziedotājus atbalstīt viņu darbu, organizācijas, kas darbojas valsts politikas jomā

(iekļaujot labu pārvaldību, saliedētu sabiedrību, korupcijas novēršanu un demokrātijas veicināšanu), lielākoties nespēj radīt sistemātisku finansiālu atbalstu no individuāliem un korporatīviem ziedotājiem.

ES struktūrfondi 2014.-2020. gadam nodrošina ierobežotas finansēšanas iespējas NVO konkrētās jomās, galvenokārt sociālo pakalpojumu sniegšanā. ES arī sniedz finansējumu vietējo kopienu programmām, tostarp arī LEADER programmai, kura atbalsta lauku attīstību. Lai gan NVO ir tiesīgas saņemt atbalstu šīs programmas ietvaros, dažas no programmas prasībām apgrūtina NVO saņemt finansējumu. Piemēram, organizācijām ir jānodrošina projekta rezultātu ilgtspēja vismaz piecus gadus pēc finansējuma izbeigšanās, kas NVO ir sarežģīti īstenojams. Tādēļ lielākā daļa pretendentu ir pašvaldības vai uzņēmēji. Turpmākajos gados ar ES struktūrfondu palīdzību sociālo uzņēmumu attīstībai būs pieejami aptuveni 12 miljoni eiro. 2017. gadā, ar dažiem izņēmumiem, NVO bija jānodrošina sava darbība bez atbalsta no Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) / Norvēģijas fondiem, un paredzams, ka tas turpināsies 2018. gadā.

2017. gadā Latvijas NVO turpināja saņemt finansējumu no Nacionālā NVO fonda, kas 2016. gada beigās izsludināja otro aicinājumu iesniegt priekšlikumus, sadalot aptuveni 380 000 eiro četrdesmit diviem projektiem, kas jāīsteno 2017. gadā. Finansētie projekti bija koncentrēti uz kapacitātes veidošanu, interešu aizstāvību, un pilsoņu iniciatīvām. NVO fonds izsludināja 2017.gadā savu trešo aicinājumu iesniegt priekšlikumus projektiem, kas jāīsteno 2018. gadā. NVO var pieteikties arī valsts finansējumam, kuru administrē valsts iestādes, tostarp Sabiedrības integrācijas fonds, Valsts Kultūrkapitāla fonds, un dažādas ministrijas, lai īstenotu valsts politiku tādās jomās kā mediji, diaspora un latviešu valodas mācīšana mazākumtautību grupām. Piemēram, Ārlietu ministrija piešķir finansējumu attīstības sadarbībai.

Lai gan precīzi dati nav pieejami, ir novērots, ka individuālā filantropija pieaug. Cilvēki ziedo gan naudu, gan mantas, ieskaitot pārtiku, apģērbu un skolas piederumus. Jo īpaši cilvēki aktīvi ziedo līdzekļus medicīnas izdevumu segšanai,

kurus nav finansējusi valsts, bieži vien ar sociālo mediju kampaņu starpniecību. Saskaņā ar 2017. gada Pasaules Ziedošanas indeksu (*World Giving Index*), 2016. gadā 20 procenti respondentu Latvijā ziedojuši labdarības organizācijām, salīdzinot ar iepriekšējā gada 28 procentiem.

2017. gadā Latvijas Pilsoniskā alianse izveidoja "Piparkūku indeksu". Saskaņā ar šī pētījuma rezultātiem, cilvēki Latvijā tērē aptuveni 253 miljonus eiro gadā saldumiem, bet tikai 10,6 miljonus eiro gadā piešķir ziedojumiem sabiedrības labumam. Pamatojoties uz šiem rādītājiem, Latvijas Pilsoniskā alianse izveidoja sociālo mediju kampaņu, lai veicinātu filantropiju.

2017. gadā vairāki uzņēmumi sniedza dāsnus ziedojumus NVO. Piemēram, eko-kosmētikas kompānija "Madara" sniedza plašu atbalstu biedrībai "Marta", kas sniedz atbalstu sievietēm Latvijā, ziedojot 1 eiro par katru produktu, kas tika pārdots Melnajā piektdienā.

NVO ir bažas, ka 2017. gadā pieņemtās nodokļu sistēmas reformas nākamajos gados samazinās korporatīvo ziedojumus. Turklāt tiesību aktos ir daži trūkumi, kas attur biznesa sektoru no lielāka atbalsta sniegšanas sabiedriskā labuma organizācijām. Piemēram, uzņēmumam, kas sniedz pro bono atbalstu pilsoniskās NVO, jāmaksā PVN par pakalpojuma vērtību.

NVO organizēja ļoti veiksmīgu 2017. gada kampaņu "Dod pieci", lai piesaistītu līdzekļus, un būtu iespējams nodrošināt psiholoģisko un fizisko atbalstu audžuģimenēm. Kampaņu dāsni atbalstīja uzņēmumi, nacionālie plašsaziņas līdzekļi un dažas filantropijas organizācijas, piemēram, fonds Ziedot.lv, gala rezultātā iegūstot vairāk nekā 350 tūkstošus eiro. Kampaņa arī sasniegusi vislielāko cilvēku iesaisti filantropijas kampaņu vēsturē Latvijā. Viens no dāsnākajiem ziedojumiem bija no IT kompānijas SIA "Draugiem group", kas ziedoja 55 555 eiro.

Kaut arī nav pieejami oficiāli dati, dažas NVO saņem ievērojamus ieņēmumus no preču, pakalpojumu, aktīvu pārdošanas.

Vairums NVO, īpaši tās, kurām ir sabiedriskā labuma statuss, ir finanšu pārvaldības un pārredzamas pārskatu sistēmas.

INTEREŠU AIZSTĀVĪBA: 1.9

Lai gan ir stabils tiesiskais regulējums un institucionalizēti instrumenti, kas regulē sabiedrības līdzdalību valsts politikas procesos, valsts institūcijas un valsts ierēdņi bija mazāk ieinteresēti iesaistīt iedzīvotājus valsts politikas procesā 2017. gadā.

NVO ir institucionalizējušas komunikācijas instrumentus ar politikas veidotājiem, un aizstāvības un lobēšanas procedūras ir diezgan attīstītas. Katrai ministrijai ir konsultatīvā padome, un parlamentārās komisijas uzaicina NVO pārstāvjus piedalīties sanāsmēs un sniegt viedokli. NVO un MK sadarbības memoranda īstenošanas padome joprojām ir augstākā līmeņa platforma, kur tiek apspriesti NVO un sabiedrības līdzdalībai nozīmīgi jautājumi. Tomēr pastāv arī uzskats, ka šis instruments ir kļuvis par formalitāti. Piemēram, 2016. gadā notika likuma par EEZ / Norvēģijas finanšu instrumentu pārvaldību nākamajam periodam saskaņošanas un pieņemšanas process. Lai gan Finanšu ministrijas ierēdņi apgalvoja, ka konsultēsies ar NVO un MK sadarbības memoranda īstenošanas padomi, patiesībā padome bija iesaistīta tikai informatīvā sēdē. Pašvaldību līmenī ir bijuši līdzīgi gadījumi, kad iestādes maldīgi apgalvoja, ka jautājumā ir notikušas apspriedes ar NVO. Diemžēl nav notikušas sekas, kas varētu palīdzēt novērst šādu praksi.

2017. gadā politikas veidotāji aizvien vairāk ignorēja profesionālo un brīvprātīgo organizāciju viedokļus, palielinot konfliktus starp sektoriem. Piemēram, veselības reforma izraisīja streiku, ko organizēja Ģimenes ārstu asociācija. Tāpat reforma, kas ierosināja pakāpeniski pārtraukt krievu valodas lietošanu mazākumtautību skolās, izraisīja protestus, kurus rīkoja organizācijas ar politiskām saknēm.

Vairākums Parlamenta deputātu ir negatīva attieksme pret NVO, kas apgrūrina proaktīvu pārmaiņu veicināšanu, pārredzamību un labu pārvaldību. Piemēram, Parlamenta deputāts paziņoja, ka NVO ir jāatrod viens “runasvīrs”, tādējādi parādot pilnīgu nezināšanu par demokrātijas procesiem un sektora darbību.

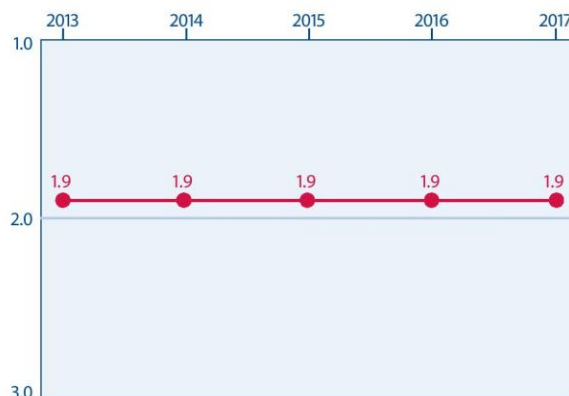
Tomēr joprojām pastāv arī pozitīvi piemēri sabiedrības līdzdalībai un interešu aizstāvībai. Daudzus gadus Kapienu fondi organizē reģionālo pilsonisko forumu, kurā piedalās vietējie iedzīvotāji un vietējo pašvaldību pārstāvji. Šajā pasākumā dalībnieki pārrunā attīstības stratēģijas, un iedzīvotāju viedokļi tiek iekļauti katras teritorijas politikas plānošanas dokumentos.

Vides un dzīvnieku aizsardzības organizācijas gada laikā rīkoja ļoti veiksmīgas kampaņas, kurās bija skaidras, labi koordinētas un mērķtiecīgas vēstījums. “Dzīvnieku brīvība” noorganizēja vienu no visredzamākajām kampaņām, kas veiksmīgi veicināja izmaiņas tiesību aktos, lai aizliegtu savvaļas dzīvnieku izmantošanu cirkā.

Vēl viena izcila interešu aizstāvības kampaņa 2017. gadā bija “100 kailcirtes Latvijai”, kuru organizēja vides organizāciju koalīcija, tostarp “Zemes draugi”, “Latvijas Dabas fonds”, “Pasaules Dabas Fonds” un “Latvijas Ornitoloģijas biedrība”. Kampaņas nosaukums norāda uz to, ka 2018. gadā Latvija svin 100 gadu neatkarību, un kampaņa vērsta uz protestu pret priekšlikumiem, kas atvieglotu koku izciršanu. Laika gaitā kampaņa kļuva plašāka, veicinot ilgtspējīgāku mežsaimniecības politiku. Koalīcija bija labi koordinēta un tika plaši atspoguļota plašsaziņas līdzekļos. Gada beigās kampaņa guva panākumus un tika noraidīti priekšlikumi, kas atvieglotu koku izciršanu. Tomēr kampaņas laikā komerciālie lobētāji izmantoja dažādas metodes, lai izvirzītu savus mērķus, tostarp pievienojās Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas konsultāciju mehānismiem, kas tika izveidoti sabiedriskā labuma organizācijām, tādējādi diskreditējot šos instrumentus daudzu NVO acīs.

Neformālas grupas aizvien vairāk aizstāv sabiedrību būtiskos jautājumus. Piemēram, kad Rīgas pašvaldība ierosināja uzbūvēt jaunu tramvaja līniju, kas darbotos pie kultūras pieminekļu - Lielās kapsētas - teritorijas, neformālā grupa “Lielo kapu draugi” uzdeva jautājumus par to, kā pašvaldība organizē sabiedrības uzklauššanu un iedzīvotāju iesaistīšanos lielu infrastruktūras projektu īstenošanā, kas izgaismoja vairākas problemātikas iestāžu un pilsētas iedzīvotāju sadarbībā.

Pēc daudziem lobēšanas gadiem tika apturēta tā dēvēto deputātu kvotu prakse, kas ļāva atsevišķiem deputātiem piešķirt finansējumu konkrētiem projektiem. Šī prakse tika uzskatīta par nepārredzamu un ļoti subjektīvu veidu, kā sadalīt nodokļu maksātāju naudu. Tomēr NVO atklāja, ka politiķi un ierēdņi radīja jaunus veidus, kā finansēt šādus projektus, izmantojot nozaru ministrijas. Daži NVO aizstāvji protestēja, taču viņu sūdzības tika ignorētas. Tajā pašā laikā, neraugoties uz daudziem pieprasījumiem, NVO tika izslēgtas no diskusijām par valsts budžetu.

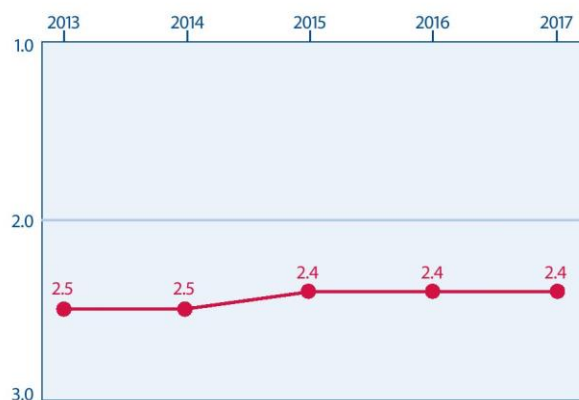

INTEREŠU AIZSTĀVĪBA LATVIJĀ

Vēl viena pozitīva iezīme ir pilsoņu iniciatīvas portāla ManaBalss.lv plašāka izmantošana, kas ļauj NVO un pilsoņiem iekļaut iniciatīvas Parlamenta darba kārtībā. 2017. gadā portālam tika iesniegtas 197 iniciatīvas, salīdzinot ar 85 2016. gadā. Parlamentam jāizskata iniciatīvas, kurās ir vismaz 10 000 parakstu. Gada laikā apmēram 796 261 lietotāju apmeklēja portālu no Latvijas un ārvalstīm, un tika apkopoti 219 088 paraksti. Divas iniciatīvas, kas tika iesniegtas 2016. gadā, saņēma vajadzīgo atbalsta līmeni 2017. gadā.

Gada laikā NVO cīnījās par iesaisti lēmumu pieņemšanas procesos, kas saistīti ar sektora finansiālo nākotni. NVO nosūtīja atklātu vēstuli valsts augstākajām amatpersonām, prasot konsultācijas ar iedzīvotājiem par nodokļu politiku, kā arī iesaistīšanu valsts ikgadējā budžeta veidošanas procesā. Turklāt Latvijas Pilsoniskā alianse izmantoja zvērinātu advokātu un nodokļu konsultantu atbalstu, lai analizētu finansiālās sekas nozarei no ieviestajiem grozījumiem nodokļu politikas regulējumā. Lai gan šī analīze parādīja ļoti negatīvu ietekmi, Finanšu ministrija iekļāva pretrunīgās izmaiņas, pirms tās tika nodotas Parlamentā apstiprināšanai.

PAKALPOJUMU SNIEGŠANA: 2.4

PAKALPOJUMU SNIEGŠANA LATVIJĀ

NVO sniegto pakalpojumu apjoms 2017. gadā būtiski nemainījās. NVO turpina sniegt plašu pakalpojumu klāstu saviem klientiem un plašākai sabiedrībai. Saskaņā ar Labklājības ministrijas datiem, NVO nodrošina apmēram 30 procentus sociālo pakalpojumu. Daži jauni pakalpojumi, arī energoefektivitātes un biznesa analīzes jomā, kļuvi pamanāmāki 2017. gadā. Piemēram, bijušā ekonomikas ministra izveidotā ideju laboratorija CERTUS sniedz analīzi un ekspertīzi ekonomikas attīstības jomā. Daži pakalpojumi ir paredzēti vienīgi NVO. Piemēram, NVO ir galvenie pakalpojumu sniedzēji bēgļiem un vardarbības upuriem.

Kopumā NVO identificē sabiedrības vajadzības caur vajadzību novērtēšanu, elektroniskajām anketām, fokusgrupām un citiem instrumentiem. Organizācijas, kas strādā sociālajā jomā, ir īpaši ciešā kontaktā ar saviem klientiem. Tās sniedz atbalstu savām mērķa grupām, analizē to vajadzības un iesaistās vietējā un valsts līmeņa interešu aizstāvības aktivitātēs. Kopienas fondu tīkls turpina atbalstīt vietējo kopienu vajadzības. Piemēram, Valmieras (Vidzemes reģiona) un Talsu (Kurzemes reģions) kopienu fondi ir atbalstījuši daudzu pakalpojumu radīšanu vietējām kopienām, tostarp jaunatnes projektiem un pārtikas bankām.

Vairumā gadījumu NVO pakalpojumi ir bezmaksas priekš biedriem un mērķgrupām, tādēļ NVO piesaista finansējumu, lai segtu izmaksas par šo pakalpojumu sniegšanu. Arvien vairāk organizāciju attīsta saimniecisko darbību, lai varētu nodrošināt savu darbu. Piemēram, biedrība "Marta" izdeva albumu un organizē koncertus Latvijā un ārzemēs, lai gūtu ienākumus. Saskaņā ar Labklājības ministrijas datiem, sociālās uzņēmējdarbības atbalsta programmas pirmajos sešos mēnešos 39 NVO lūgušas atbalstu. Turklāt apmēram 4000 cilvēku apmeklēja informatīvos seminārus par sociālajiem uzņēmumiem; vismaz puse dalībnieku bija NVO pārstāvji, norādot nozares interesi par konceptu.

Pašvaldības regulāri sadarbojas ar vietējām NVO pakalpojumu sniegšanā, tostarp iekļaujot atbalstu invalīdiem un vecāka gadaģājuma cilvēkiem, kultūras pasākumiem un jauniešu aktivitātēm. Pašvaldības arī izrāda lielu interesi par sociālo uzņēmumu atbalstu.

SEKTORA INFRASTRUKTŪRA: 2.1

Ar Kultūras ministrijas atbalstu pieci reģionālie NVO atbalsta centri turpina organizēt un atbalstīt vietējās aktivitātes, lai palielinātu vietējo organizāciju kapacitāti un citas iniciatīvas, sniedzot juridiskās konsultācijas par organizācijām un par tādām tēmām, kā grāmatvedība, interešu aizstāvība, organizatoriskā attīstība, pilsoniskā iesaistīšanās, brīvprātīgo menedžmentu un padomes attīstību. Centri arī turpina īstenot reģionālo regrantēšanas programmu ar aptuveno kopsummu - 100 000 EUR gadā (20 000 EUR katrā reģionā), lai atbalstītu pilsoniskās sabiedrības, starpkultūru dialoga un mazākumtautību organizāciju iniciatīvas. Reģionālie NVO

atbalsta centri katru gadu rīko kopīgu konferenci, kuru rīko viens no centriem ciešā sadarbībā ar Kultūras ministriju, lai novērtētu iepriekšējā gada iniciatīvas un izvirzītu mērķus nākamajam gadam. Daži sektorā uzskata, ka resursu centra koncepcija ir novecojusi, un ka jaunām organizācijām ir vajadzīgas vairāk praktiskas finansiālas un juridiskas norādes nekā to resursu centri spēj piedāvāt.

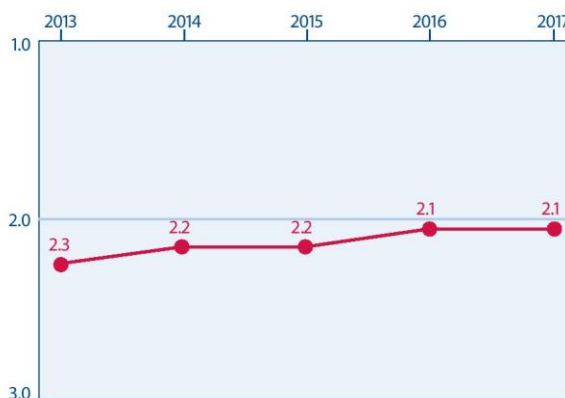
Dažās pašvaldībās darbojas neliels Kopienas fondu tīkls. Šīs organizācijas sadarbojas arī ar latviešu diasporu, lai veidotu diasporas organizāciju kapacitāti.

Valsts NVO fonds turpina atbalstīt NVO projektus. Fonda prioritātēs 2017. gadā tika iekļauts: NVO kapacitātes stiprināšana; atbalsts pilsoniskās sabiedrības iniciatīvām; līdzfinansējums ES vai starptautiski finansētiem projektiem; sadarbība ar NVO; interešu aizstāvība; atbalsts mazākumtautību organizācijām. Tomēr pastāv NVO sūdzības par Fonda pārvaldību, tai skaitā kavēšanās parakstīt līgumus.

Rīgas NVO nams, kuru finansē Rīgas pašvaldība, turpina galvaspilsētā sniegt apmācības dažādās NVO interesējamās jomās. NVO nams arī nodrošina iespēju vietējām organizācijām rīkot dažādus pasākumus un nodrošina daudzas mazas organizācijas ar biroja telpām.

NVO turpina veidot koalīcijas un tīklus. Latvijas Pilsoniskā alianse joprojām ir galvenais tīkls, kas darbojas sektora interešu aizstāvībā. Latvija Pilsoniskā alianse katru nedēļu izplata informāciju sektoram. 2017. gadā Latvijas Pilsoniskā alianse organizēja pasākumus, kuros aicināja piedalīties pārstāvjus no citiem sektoriem, lai veicinātu starpnozaru sadarbību. Palielinājusies arī starpnozaru sadarbība, lai sasniegtu kopīgus mērķus. Piemēram, organizācijas, kas darbojas attīstības sadarbības jomā, sadarbojas ar vides aizsardzības organizācijām, kā arī pašvaldību organizācijām un dažādām ANO aģentūrām.

Trešo gadu pēc kārtas fonds DOTS Cēsīs (Vidzemes reģionā) organizēja festivālu LAMPA, lai veicinātu dialogu par jautājumiem, kas skar sabiedrību. Pasākums tika organizēts sadarbībā ar daudzām NVO un valsts iestāžu, uzņēmumu un sabiedrisko mediju atbalstu. Festivāls sastāvēja no aptuveni 200 dažādiem pasākumiem, tostarp

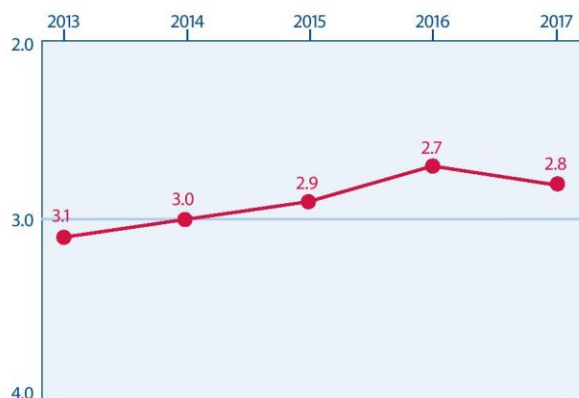

SEKTORA INFRASTRUKTŪRA LATVIJĀ

izrādēm, debatēm un citiem interaktīviem pasākumiem. Šogad festivāla darba kārtībā tika iekļauti daži jauni temati, piemēram, medijpratība un kiberdrošība. Salīdzinot ar pirmo festivāla gadu, līdzdalība ir pieaugusi piecas reizes, sasniedzot 10 000 dalībniekus.

2017. gadā Sociālo uzņēmumu asociācija organizēja pirmo Sociālo uzņēmēju forumu, kas tika veltīts sadarbībai starp tradicionālajiem uzņēmumiem un sociālajiem uzņēmumiem. Šī pati asociācija izveidoja sociālās uzņēmējdarbības vēstnieku tīklu. Šobrīd ir četrdesmit divi vēstnieki, kuri ir apņēmušies veicināt sociālo uzņēmējdarbību vietējās kopienās.

PUBLISKAIS TĒLS: 2.8

PUBLISKAIS TĒLS LATVIJĀ

Pilsoniskā sabiedrība ir iesaistīta Nacionālajā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes darbā, ar īpašu konsultatīvu komitejas starpniecību. Viens no šīs komitejas uzdevumiem ir konsultēt Padomi par valsts televīzijas un radio staciju triju gadu stratēģijām un ikgadējiem darbības plāniem. Nacionālās televīzijas gada darba plāns 2018. gadam koncentrējās uz tādām galvenajām tematiskajām jomām kā sabiedrība, demokrātija, kultūra, zināšanas, radošums un sadarbība, tomēr pilsoniskās sabiedrības loma nav tieši vai netieši iekļauta nevienā no šīm pozīcijām. Nacionālā radio plāns paredzēja stiprināt pilsonisko sabiedrību saskaņā ar tās vispārējo redzējumu un misiju. Divi konsultatīvās komitejas locekļi ieteica pilsoniskās sabiedrības jomu pievienot gada plānam un sistemātiski iesaistīt NVO pārstāvjus radio un televīzijas programmās, lai nodrošinātu atbilstošu viedokļu dažādību. Tomēr Padome priekšlikumu noraidīja, izņemot īpašu atsauci uz pilsonisko izglītību jaunatnes orientēta plašsaziņas līdzekļu satura ietvaros.

Tāpat kā iepriekšējos gados, vietējās pašvaldības turpina izdot ziņu lapas un izplatīt tās vietējās kopienās. Kaut arī publicētā informācija parasti ir labvēlīga vietējiem politiķiem, dažas no šīm informatīvajām ziņu lapām attiecas arī uz jautājumiem, kurus risina vietējās NVO, ja vien tās neapstrīd pašvaldību.

Parlamenta vēlēšanas ir paredzētas 2018. gadā, tāpēc 2017. gadā tika izveidotas dažas jaunas politiskās partijas un kustības. Mediji atspoguļoja šīs kustības, kas tādējādi mobilizēja daudzus NVO pārstāvjus.

2017. gadā NVO arvien vairāk izmantoja sociālos medijus, lai sazinātos ar saviem sekotājiem un organizētu mērķtiecīgas sociālās kampaņas. Kampaņa "Cirks bez dzīvniekiem", kas 2017. gadā ļāva pārliecināt Parlamentu aizliegt savvaļas dzīvnieku izmantošanu cirka izrādēs, plaši izmantoja sociālos medijus, lai iegūtu sabiedrības atbalstu. NVO organizētās sociālās kampaņas piesaista arī tradicionālo mediju uzmanību. Piemēram, 2017. gadā

organizācija "Zaļā brīvība", sadarbībā ar vietējiem lielveikaliem, izveidoja kampaņu par godīgas tirdzniecības produktiem, kas tika plaši atspoguļota.

Latvijas Pilsoniskā alianse sadarbībā ar reģionālās televīzijas kanālu Re: veidoja TV raidījumu ciklu par dažādu sabiedrības grupu integrāciju. Eksperti un praktiķi tika intervēti par konkrētajiem izaicinājumiem un veidiem, kā dažādas sociālās grupas pārvar šos izaicinājumus.

Sabiedrība pozitīvi uztver organizācijas, kas risina viņiem svarīgus jautājumus, tostarp dzīvnieku labturību, jautājumus par bāreņiem un vēža ārstēšanu.

Valdības attieksme pret NVO ir kļuvusi kritiskāka, un 2017. gadā notika incidenti, kuros tika sniegta nepareiza un nepatiesa informācija par procesiem, kuros iesaistītas NVO. NVO uzskata, ka dialoga kvalitāte ir pasliktinājusies un kļuvusi formālāka, un ka valsts iestādes cenšas izvairīties no kritiskām diskusijām, kas saistītas ar svarīgiem sabiedrības jautājumiem.

Biznesa sektors ir daudz atvērtāks sadarbībai ar NVO. Gada laikā nodokļu politika ietekmēja abas nozares, tādējādi sekmējot nozaru sadarbību, veidojot kopīgus viedokļus un paziņojumus.

NVO un MK sadarbības memoranda īstenošanas padome 2017. gadā izstrādāja NVO ētikas kodeksu. Gada beigās dokuments vēl bija konsultatīvajā procesā. Dažām organizācijām, piemēram, kā "LAPAS", attīstības sadarbības NVO platforma, jau ir šāds ētikas kodekss. NVO izpratne par nepieciešamību publicēt gada pārskatus un aktīvi informēt sabiedrību par viņu darbu paliek nemainīga. Organizācijām ar sabiedriskā labuma statusu ir pienākums publicēt aktivitātes un finanšu pārskatus, bet tas ir brīvprātīgi citām NVO.